

פחד דוד

פרשת
וישב

כ"ו כסלו
תשפ"א

1054

שבת חנוכה

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלו"ך רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלו"ך רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 4:01 | 4:15 | 4:06 | 4:22

מוצאי שבת 5:16 | 5:17 | 5:15 | 5:18

רבינו תם 5:53 | 5:55 | 5:53 | 5:56

שבת מברכין, ראש חודש ביום רביעי
המולד יהיה בליל שלישי בשעה 4:51 ו-2 חלקים

הילולא
דצדיקיא

כו - רבי אברהם בן דוד
הראב"ד

כז - רבי אברהם יצחק
הכהן קאהן
אדמו"ר מתולדות אהרן

כח כסלו - רבי עזרא חמוי

כט כסלו - רבי ישראל פרידמן

א - רבי יאיר חיים בכרך
מח"ס שו"ת 'חזו"ת יאיר'

ב - רבי יצחק ב"ר יהודה
אברבנאל

ג - רבי חיים שמואלביץ
ראש ישיבת מיר

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

משכיל לדוד

חנוך לנער על פי דרכו

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען" (בראשית לו, א).

כותב רש"י - ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, עד כאן. ולכאורה צריך להבין, וכי יעקב אבינו ביקש שלווה לעצמו? הרי הפסוק מעיד שהלך להתיישב בארץ "מגורי" אביו מלשון גר וארעי ולא מלשון קביעות.

ועוד "בארץ כנען" מקום שהכעני אז בארץ, ולפיכך האם בין אותם גויים ניתן לישב בשלוה, ומעולם לא פסקה ישיבה מביתו של יעקב אבינו ע"ה, וארבע עשרה שנה עסק בתורה יומם ולילה בבית שם ועבר, אם כן איזו שלווה ביקש לעצמו?

אלא ידוע עובד, כי יוסף חינוכו של האדם הוא מקטנותו. בדרך בה מתחיים את הקטן - כך מתחנה הוא ומחזיק בדרך הזו לעולם. כמאמר הפסוק (משלי כב, ו) "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יקין לא יסור ממנה", אולם אם בקטנותו חלה הידרדרות כלשהי ולו קלה ביותר בחינוכו, הרי ככל שיגדל ירידתו הרוחנית תהא משמעותית יותר ואז יקשה שבעתיים לתקנו. כאותו שתיל קטן שאם הניחוהו בקרקע בתחילתו כשהוא מעט עקום, ככל שיגדל העץ כך תגדל עקמימותו ואז כבר יא קשה מאוד לתקן. וידוע כי עיקר חינוך הילדים מוטל על ההורים, לפי שהילדים הינם כפיקודן שמסר הקב"ה בידם של ההורים בכדי שיחנכו אותם בדרך התורה. אך אם אותם הורים בתחילה העלימו עין ולא שמו לב להידרדרות הקטנה שחלה בנבם בטענה שאין בכך מאום, והלא ילד קטן הוא. הרי כשיגדל - הידרדרותו תגדל ותתעצם ואז אחריה מי ישרונה.

מקרים רבים באים לפנינו לדאבוני, ובהם שומע אני הורים שכשלו בחינוך ילדיהם. הם ניגשים אליי ומבקים על מר גורלם כי בנם עזב את דרך התורה והמצוות רח"ל. וכמובן שליבי נמלא צער ויגון על כך, אך מנסה אני לעיתים להבין מדוע אירע כך ומהו שורש הבעיה. ואכן, ברוב המקרים שמתי לב כי הכל החל מדברים קטנים, פעוטים ונראים חסרי חשיבות. אם זהו חברה בלתי הולמת, כאשר בעודו ילד קטן לימים שיקח אותו נער תועה עם חברים שאינם ראויים, או שמן התבונן בכל מיני משחקי מחשב למיניהם, אך ההורים העלימו עין בטענה כי קטן הוא הילד ואין בזאת כל בעיה. והאמת היא שזוהו שורש הבעיה ועיקרה, היות וההורים לא נתנו ליבם לכך שיש לילד הידרדרות מסוימת, ואף קלה ביותר. ולבטוח התעצמה הבעיה, וההידרדרות הרוחנית - סופה מי ישרונה, ה' ירחם. וזכר אני כי אבי ומורי רבנו משה אהרן פינטו זיע"א תמיד היה באוזנינו בזו הלילה "איני מאמין לכם... רוצה אני תמיד לדעת בוודאות היכן הייתם, ועם מי שיחקתם..."

פעם, כשהייתי ילד קטן לימים, חשד בי אבי מורי זיע"א שלקחתי מספר פרוטות ללא נטילת רשות, בעוד שלמעשה לא נגעתי כלל בהם. דבר זה נחרט בזכרוני, ומשגדלתי שאלתי אותו- וכי באמת חשדת בי? ענה הוא לי "האמת שלא חשדתי בך כלל ועיקר, אלא שרציתי שתדעו כי "איני מאמין לכם", מפני שילד הידוע שאביו לא מאמין לו, והוא נתון לפיקוחו בכל צעד ושעל, וכי ישנה לאביו האפשרות לתקנו מיידית בכל דרכיו, הרי בוודאי שיזכה בעתיד לראותו צועד בדרך ה'.

וכך הוא העניין אף כאן בפרשתנו, המספרת על השנאה העמוקה שרחשו האחים ליוסף. "וישנאו אותו" (בראשית לו, ד) אך התורה כביכול באה בטענה אל יעקב אבינו ע"ה, שהרי בוודאי כי שנאה זו לא החלה ברגע אחד. יצנינו ממנה כבר היו בתוך הבית, ומדוע יעקב אבינו לכאורה לא שת ליבו להם? והרי ישיבה הייתה בביתו של יעקב אבינו, וכל האחים היו מתפללים ביניהם בתורה. ומשהגיע תורו של יוסף להקשות או לתרץ, היו האחים ממלאים פיהם מים ולא משתתפים עימו, וכך אומר הפסוק אומר

(שם) "ולא יכלו דברו לשלום" וכותב רש"י - מתוך גנותם למדנו שבחם, שלא דיברו אחת בפה ואחת בלב. דהיינו - הם לא ניסו להסתיר ולהסוות את שנאתם, ויעקב אבינו ראה זאת במוחש. אך ביקש הוא "לישב בשלוה" לפי שאמר לעצמו, כי לא נורא הוא הדבר ומשיגדלו יסתדרו ביניהם, ולא יתכן שתצא משנאה קטנה שכזו, שנאה גדולה ותהומית. אך הניכור בין האחים ליוסף הלך והתעצם, והשנאה כה רבתה- עד שביקשו האחים לרוצחו נפש. אולם אם יעקב אבינו לא היה יושב בשלוה, אלא מיד היה ניגש לברר מה אירע בין האחים ולנסות לפשר ביניהם, בוודאי שלא הייתה מתפתחת שנאה זו לממדים שכאלו, וזהו מה שנאמר "ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף".

והיות ופרשה זו נקראת בסמוך לימי החנוכה, נראה לי בסייעתא דשמיא כי המסר הזה עולה גם מימים קדושים אלו. הנה המתבונן יתפלא ויתמה, הרי ידוע כי רובו של עם ישראל צעד בדרכם של היוונים וכמעט שהצליחו במזימתם "להשכיחם תורתך" חלילה וחס. והרי מתוך העם היהודי נותרו רק קומץ אנשים נאמנים לה' יתברך ולתורתו.

ולכאורה קשה, היאך ייתכן שבתוכי ירושלים, בזמן בית המקדש שהיה בנוי ועומד על תילו, ובעת בה עם ישראל זכו לראות את הכהנים בעבודתם ולוויים בדוכנם, וכל עשרת הניסים שהיו בבית המקדש (כמובא במסכת אבות ה, ז) כיצד יתכן שכל כך הרבה יהודים התייוונו ונשמעו לעצתם של רשעים הללו?

אלא יש לדעת ולהבין מה הייתה שיטת פעולתם של היוונים. הם לא באו לעם ישראל וביקשו מהם לחדול לחלוטין משמירת השבת או ממצוות עיקריות אחרות ויסודות היהדות הנאמנה, אלא באו אליהם בהצעות קטנות ותמימות לכאורה, בדברים קטנים וקלושים, שעליהם היהודי הפשוט אומר לעצמו - וכי מה רע בכך, הרי מציעים הם מכוני כושר למיניהם וכן סוגי משחקים כאלו ואחרים, אשר אין בהם כל פריצות והוללות, ואין בהם מתום.

ואותם הורים שלא השכילו להבין מה רב הוא המכשול, ישבו כביכול בשלוה ושלוו את בניהם לכל המקומות הללו, שהרי לכאורה לא היה בהם כל פגם ושמץ חיסרון. אך עליהם היה לדעת, כי נכון אומנם שבעצם המשחק אין איסור, אולם יש לברר ולדעת מיהו המדריך והמורה ומיהו המחנך שבפיקוחו הם משחקים, וכן באיזה סוג של חברה הם נמצאים. האם השקפת עולמו תורנית וטהורה וברוח ישראל, או חלילה לאו. וכאשר עומד מורה ומדריך, והוא יוני ורשע ובעל מידות מגונות והשקפות פסולות - בוודאי שמחדיי הוא את דעותיו הכוזבות בילדים, וכך נגרמת לילדים הרכים השפעה שלילית המסכנת אותם עד כדי עקירת כל ערכי התורה והמצוות עליהם חונכו.

ולפי דעתי זוהי מהות משחק הסביבון שנהוג לשחק בו בחג החנוכה. מטרותו היא לזכור ולהזכיר כי היוונים סיבבו כביכול את השקפת עולמם של היהודים והסיטו אותה מדרך הישר, בדומה לסביבון המתחיל מנקודת מוצא מסוימת, ומסיים במקום אחר. בתחילה באו אליהם בדברים קלים ופעוטים שלכאורה אין בהם ממש והציעו לקחת את ילדיהם לפעילויות שונות, שעל פניו נראה כי אין בהם כל רע, וכך החדירו בליבם השקפות בלתי כשרות. והיהדות הפשוטים בתום ליבם לא שתו ליבם למלכודת שטמנו להם וישבו בשלוה באומנם "מה בכך, ילדינו קטנים הם"... ולבסוף נוצר מצב שאותם הורים מסרו נפשם על קדושת ה', אולם מן הילדים הללו הצליחו היוונים לעקור כל זיק של יהדות וכל קריבה לתורה ולמצוות.

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

כוחה של הקדושה

באחת השנים השתתפת באירוע גדול שנערך לטובת מוסד תורני בצרפת. באירוע זה נכח גם ראש העיר שאינו יהודי, הכופר במציאותו של בורא העולם המנהיג את העולם ואת הנבראים כולם. בזמן האירוע ניגשו אליי רבים מן המוזמנים כדי לקבל ברכה להצלחה וסייעתא דשמיא בזכות אבותי הקדושים, והנה לפתע הבחנתי שגם ראש העיר ניגש אליי ומבקש ברכה להצלחה בכל ענייניו. התפלאתי מאד לראותו מבקש את ברכתי בזכות אבותי, שהרי יודע אני כי הוא קומוניסט וחסר אמונה בה' יתברך, ואף כופר בפרהסיה במציאותו של בורא העולם, וכיצד אם כן הוא בא לבקש את ברכתו של איש דת אשר הוא כופר בה? לפיכך פניתי אליו ושאלתי אותו: "הסבר נא לי, כיצד ייתכן הדבר שאתה בא לבקש ברכה מרב אורתודוקסי, בשעה שאתה

קומוניסט, ואיך מאמין כלל במציאותו של הקב"ה?" ראש העיר השיב לי בהתלהבות גדולה: "כבר דקות ארוכות אני עומד מן הצד וצופה בך מעניק ברכה לכל יהודי שניגש לבקש אותה, עד שלפתע עלה בדעתי שלא ייתכן שאנשים רבים כל כך מבקשים ברכות לחינם, ואם כן מוכרח להיות שיש אמת בברכות אלו, ושמה הן מביאות את האדם לתכלית הטוב".

באותם רגעים, כששמעתי מילים אלו היוצאות מפיו של גוי, חשתי בחוזקה עד כמה גדול כוח המעמד לכבודה של תורה, שבכוחו להשפיע רוח של קדושה גם לאנשים שאינם יהודים. בנוסף הבנתי, שהקדושה מסוגלת לשנות אף את דעתו הכפרנית של אדם שמנותק מהקב"ה, כמו גוי זה שלפניי. **ואם כך, אם יש בכוח הקדושה להשפיע על אדם נוכרי, קומוניסט וכופר, קל וחומר יש בכוחה להדבק ביהודי שנשמתו נחצבה מכסא הכבוד, ובכוחה ולהשיבו לצור מחצבתו.**

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

מה קורה כשחילוני מדליק נרות חנוכה

"איך אני יכול להוכיח בקצרה לאדם חילוני שיש בורא עולם ושהתורה אמת?"

דילמא לא פשוטה. מי שהעלה אותה וביקש עצה ודעת תורה, הוא הגה"צ רבי אריה שכתר זצ"ל, שבאחת ההזדמנויות סיפר על עצמו "הייתי מרצה בסמינרים רבים על יחסי אנוש ועל שלום בית, כפי שאתם אולי יודעים. אני נראה כאדם מהעבר, מימי הביניים, עם זקן גדול ופאות. כשבאתי לסמינר והתחלתי להרצות לפני אנשים חילוניים על הנושאים הללו הם הביטו בי בתהייה. "כנראה טעינו בכתובת", הם אמרו לעצמם, "טיפוס כזה ירצה בפנינו על תקשורת בינאישית ועל יחסי אנוש? נו, באמת".

ומה קרה לבסוף?

"לא עברו יותר מחמש דקות וכל המחיצות נפלו. הם נשאבו אל התוכן, הדעות הקדומות והסטיגמות נעלמו. אחד הגורמים שאפשרו לאנשים חילוניים להיפתח, ולאחר מכן לחזור בתשובה, היה ההבנה שהם חיו בטעות. הם לא הכירו באמת את היהדות ואת היהודים שומרי התורה והמצוות".

וכך השיב לו הגאון רבי חיים גריינמן זצ"ל: "תאמר לו שאנחנו מהווים אחוז אפסי מהאנושות, ואף על פי כן כל האנושות עוסקת בנו יומם ולילה".

ואני מוסיף, כך הרב שכתר (מתוך הספר 'אריה שאג') שאילו היתה איזו קבוצה קטנה ושולית שהיתה עושה כל מיני מעשים משונים - ואפילו שטויות והבלים ממש - מישהו היה מתייחס אליה! לכל היותר היו אנשים מגחכים לרגע ואחר כך פונים לעסקיהם ושוכחים את התופעה המוזרה הזאת. אם כן, מה אכפת לגויים שאנחנו - שהננו קבוצה קטנטונת - נוהגים במנהגים שונים מהם? למה הם מתנכלים לנו ומתאמצים כל כך לכלות אותנו מבחינה גשמית ו/או רוחנית?

התשובה היא, שעצם הקיום שלנו הוא הוכחה שדרכם אינה נכונה, ואת ההוכחה הזאת הם רוצים למחוק. הם לא יכולים לסבול את ההוכחה החיה והתמידי שדורך התורה היא הדרך הנכונה.

ימי החנוכה הם ימי שמחה אצל החילונים בדיוק כמו אצלנו. ייתכן שבמידת מה ימים אלו הינם הרי גורל עבורם יותר מאשר עבורנו, מאחר ולולא אורות החנוכה היו עלולים ליפול עד התהום.

בתקופתו של 'החווה מלובלין' היה מלשין אחד בעיירה שהיה גורם ליהודים צרות ובעיות רבות והיה מוסרם לשלטונות. באחד מימי החנוכה הביאו התלמידים לרבי 'קוויטל' (פתק) ובו רשמו את בקשתם הנרגשת, שהרבי יפעל בכוחותיו להעניש את המלשין בעונש כבד שלא יוכל עוד להרע לאיש מישראל.

אמר להם הרבי: "כלום יודעים אתם מה עושה המלשין הזה עכשיו? הוא מרעיש עולמות..."

הלכו התלמידים אל אותו מלשין ושאלוהו מה עשה באותו יום בשעה שדיבר הרבי את דברו. הביט בהם המלשין בפליאה ואמר: "מה הפירוש? זו הייתה שעת ההדלקה והדלקתי נרות חנוכה".

הנה כי כן, אפילו הדלקת נרות חנוכה של אדם שפל כמו אותו מלשין פועלת פעולות גדולות בכל העולמות.

במרה מפטירין

הפטרת השבוע:

"רני ושמחי" (זכריה ב-ז)

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכרת המנורה והנרות שראה

הנביא זכריה במראה הנבואה, שהוא מעניינא דיומא; הדלקת הנרות בימי החנוכה.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

לשון הרע ללא שנאה

גם אם יכלול המספר בגנותו הזו גם את עצמו בהיותו בעל אותה מגרעת או בציניו שהוא עצמו עשה מעשה אשר כזה, יש בכך משום איסור לשון הרע. זאת למדים אנו מהקפתו של הקב"ה על הנביא ישעיהו בשל דבריו "כי איש טמא שפתיים אנכי ובתוך עם טמא שפתיים אנכי יושב" (ישעיה ו, ה). יתר על כן, אסור לדבר לשון הרע אף כשברור שהמדבר אינו עושה זאת מתוך כוונה רעה ושאינו לו כל כוונה להזיק, ולכן אסור לאדם לדבר דברי גנאי גם לא על בני משפחתו הקרובים אליו ביותר.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ד הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מי שנכשל - יכול לפתוח דף חדש!

ראיתי שהקשה הרב הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, שכידוע גזרו היוונים על ישראל ג' גזירות קשות כדי לבטל מהם שבת חודש ומילה. ואינו מובן מדוע גזרו על החודש? בשלמה על שבת מובן, דהשבת מקור הברכה והאמונה בהקב"ה, שהאדם עובד במשך כל השבוע ויכול להרוויח כסף, ולמרות שביכולתו לעבוד ולהרוויח גם בשבת, מכל מקום סוגר הוא את עסקיו ונח - זה נוטע באדם אמונה גדולה בה' ושהפרנסה והחיים ממנו יתברך.

וזכרני באדם שנסע למיאמי לאסוף כסף לשיבה מסוימת וקיבל ממני מספר טלפון עם שם של פלוני גביר אחד התומך במוסדותינו הקדושים. וכשהגיע האדם לשם אמר לו הגביר - אם רבי דוד שליט"א שלח אותך אליי, אני מוכן לתת לך את הסכום המיועד למוסדותינו, אם כמובן הוא מאשר שאעשה זאת. ואכן הוא פנה אליי בשיחת טלפון וביקש ממני רשות לתת לאותו אדם את הסכום שהועיד למוסדותינו.

באותו רגע חשבתי בליבי מדוע דווקא את כל הסכום, אולי חציו בלבד? ... ובכלל באיזה סכום מדובר, שמא הון עתק?! אולם מיד נתחזקתי באמונה בה' ואמרתי שהכל ממנו יתברך, ומה שנכתב עבורי מן השמים יגיע אליי בכל אופן, והרבה דרכים ושלוחים למקום. ומיד הבעתי את הסכמתי שהגביר יעניק לאותו אדם את כל הסכום. ואכן "הבוטח בה' חסד יסובבנו". לא חלפה כמחצית השעה ושוב התקשר אליי הגביר ואמר לי שברגע זה הצליח בסייעתא דשמיא לסגור עסקה אשר רווחיה הם עצומים וברצונו לתרום למוסדותינו הקדושים, ותרומה זו היא בסדר גודל כזה עד כי ערכה גדול פי עשרים ממה שנתן לאותו אדם קודם לכן. ללמדנו עד כמה הביטחון והאמונה בה' יתברך מביאים ברכה ושפע לאדם. כל זאת נוטעת בנו השבת היקרה, את כח האמונה בה' יתברך. ולכן מובן מדוע רצו היוונים לבטלה והייתה היא לצנינים בעיניהם. וכן גזרו לבטל מהם את ברית המילה, וגם כאן מובנת הגזירה, לפי שהברית את קודש היא, והקשר והחומתת בבשרנו שאנחנו עבדי ה' ולכן גזרו היוונים שלא לקיימה. אולם על מצוות החודש, לכאורה מדוע גזרו היוונים לבטלה ומה עניין יש להם בזה, אם יקדשו את החודש ויברכו ברכת הלבנה הרי מה הפריעה להם מצווה זו יותר ממצוות רבות שלא גזרו עליהם?

וחשבתי לבאר בסייעתא דשמיא שבראש חודש מצוי עניין עמוק ונשגב, והוא שראש חודש מלשון "ראש תְּקֵשׁ". דהיינו שאדם יכול לפתוח לעצמו דף חדש ופרק חדש בחייו, והגם שפגל ונכשל - מכל מקום יש בכוחו לשכוח את העבר ולחזור בתשובה על שעשה ולהתחיל מחדש. ואם כן ראש חודש מבטא ומשקף את עניין ההתחדשות שזהו יסוד גדול בעבודת ה', שלא להמשיך את אותו הדבר כמו אתמול, אלא להתחיל מחדש בכל יום ויום. וזהו עניין התחדשות הלבנה, לאחר שנתמעטה ונעלמה - שוב נראית ומבהיקה ברוב אורה מחדש.

מכאן נמצא שראש חודש מלמד אותנו עניינים חשובים מאוד, אם זה עניין ההתחדשות התמידית בעבודת ה', וכן החזרה בתשובה מהעבר ופתיחת דף חדש. ואת כל זאת ידעו היוונים והבינו, ועל כן שמו דגש מיוחד על קידוש החודש יותר משאר המצוות.

פניני הפרשה

הצרה שאנחנו לא מדברים!

"וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום" (בראשית לו, ד)

רבינו יהונתן אייבשיץ זיע"א, מעיר שיעקר הצרה הייתה שלא יכלו לדבר אחד עם השני, ואילו נדברו ביניהם - לא מן הנמנע שהיו מוצאים דרך לשיכון השנאה שאפיינה את היחסים שבין אחי יוסף.

ועוד הוסיף, כי זו אבן הנגף של כל מחלוקת, שאין איש נדבר עם רעהו ואין צד אחד מוכן לשמוע את הצד השני ולהבינו. ואם התמונה הייתה שונה, ניתן היה לפתור מחלוקות רבות הנובעות מקנאה ומשנאה - בטוב.

יעקב האמין בתחיית המתים עוד בימיו

"ואביו שמר את הדבר" (בראשית לו, יא)

בספר 'דברי שאול', מצטט בשם ר' דוד אשר זליג ארליך זצ"ל, שהמילה "את" באה לרבות, שאף שיעקב אבינו עליו השלום אמר "הבוא נבוא אני ואמך" וכו' - והלא אמך כבר מתה, מכל מקום היה שומר ומצפה שכל החלום ממש יתקיים, ואף רחל תבא להשתחוות לו.

וכל כך למה?

שהרי מובא במדרש (בראשית רבה פד, י) שהיה יעקב אבינו ע"ה סבור שתחיית המתים מגעת בימיו, ואם כן באמת תוכל לבא גם רחל ולהשתחוות לו.

משבר מוליד הזדמנות לצמיחה

"ויעזוב בגדו אצלה וינס ויצא החוצה" (בראשית לט, יב)

ברובד אחר מפורסם של מקרא, מבאר האדמו"ר מספינקא שליט"א בשם רבי הרשע"ה לסקער זצ"ל, ש"בגדו" - מלשון "בוגד".

היצר הרע הגיע ליוסף הצדיק ולחש לו באוזן: "מה אתה בורח? ממתני אתה כזה צדיק? אני יודע בדיוק מי אתה עמוק בפנים, כמה בוגדות יש בך, מה תפס אותך עכשיו להיות צדיק?"

אבל יוסף הצדיק עזב בגדו אצלה, הוא אמר ליצה"ר: עם כל הבוגדות שיש בי, עם כל הנפילות, עם כל הפעמים שלא הלך לי... עדיין דמות דיוקנו של אבי שבשמים עומד לנגדי. עדיין את הפעם הזאת אני יכול להרוויח...

"ויעזוב בגדו", קח לך את הבוגדות שלי, קח את הנפילות שלי, הם לא מפריעים לי, אני יכול לצמוח איתם ביחד, אני יכול לצמוח דווקא איתם יחד, הם יהיו בשבילי המנוף לצמיחה, לא הבור לנפילה ולייאוש...

לולי ה' עזרתה לי

"אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו באשר ה' אתו" (בראשית לט, כג)

רבי רפאל הלוי זצ"ל, בנו של הרב מבריסק, סיפר כי כאשר הם ברחו לוויילנה בשנת ת"ש, שאל אביו על פסוק זה:

הפסוק מדגיש, ששר בית הסוהר לא ראה כל דבר רע אצל יוסף, באשר ה' אתו.

והרי לאמיתו של דבר, כל עצם ישיבתו של יוסף בבית האסורים הייתה מחמת עלילה, ולא היה בידו של יוסף כל עוון, מדוע אפוא נזקק לסייעתא דשמיא מיוחדת, כדי שלא יראו בו עוון ופשע?

וכך אמר הרב מבריסק; רואים מזה, כי לולי הסייעתא דשמיא המיוחדת שהייתה לו, שהיה ה' אתו, כבר היה שר בית הסוהר מוצא עוולות חדשות לטפול על יוסף בכל צעד וצעד. רק "באשר ה' אתו", לא טפל עליו שר בית הסוהר עלילות שווא להתאנות לו.

הסיוע לילד הגוי ותוצאותיו

לפני מספר שנים בחג החנוכה היתה התכנסות במוסקבה, בה השתתף נשיא רוסיה, ולדימיר פוטין, עם הרב הראשי של רוסיה, הרב בערל לאזאר שליט"א.

במהלך האירוע קם הנשיא הרוסי ונשא דברים מרגשים, וכך אמר:

"שמעו נא יהודים, מעשה שהיה כאן ברוסיה. בשכונה אחת התגוררה משפחה ענייה מרודה ולה ילד קטן. הילד הזה היה אומלל, כי הוריו עבדו קשה לפרנסתם מבוקר עד לילה והיו משאירים אותו לבד בבית, לעתים אפילו בלי להותיר לו אוכל.

"בשכונתם גרה משפחה יהודייה, וכאשר הם ראו את הילד הקטן בבית שאלוהו האם יש לו מה לאכול. כשהשיב בשלילה הם דאגו לו לאוכל כל יום, ובשבתות וחגים אף הזמינו אותו לסעוד על שולחנם. כך במשך תקופה ארוכה הם אימצו את הילד הגוי הזה ודאגו לכל מחסורו."

כאשר סיים פוטין את סיפורו המרגש הוסיף ואמר:

"הילד הזה שעליו סיפרתי לכם, הוא אני עצמי! אני יכול לשכוח כיצד אותה משפחה יהודייה דאגה לי. עד היום אני עוד זוכר את ברכת נטילת ידיים, ברכת 'המוציא' וברכת המזון, שהיו מברכים שם בבית."

והנה, אותו ילד עני הוא כיום נשיא המדינה הגדולה הזאת, ויחסו ליהודים שבתוכה הוא יחס אוהד, כמעט חסר תקדים בכל מדינות אירופה. הכל בזכות אותה משפחה שדאגה למחסורו של ילד נכרי אומלל.

מי כעמך ישראל.

בני ישראל הם גומלי חסדים, אפילו עם נכרים. זאת למדנו מיוסף הצדיק, להיטיב לכל אחד ואחד. להתעניין בשלום אותם גויים היושבים עמו בבית האסורים.

לכן מצא אותו מלך מצרים ראוי להיות שליט על מדינתו ולהיות "המשביר לכל עם הארץ".

כי רק מי שמחפש כל הזמן כיצד אפשר להיטיב עם הזולת, הוא זה הראוי להנהגה.

ענווה ונשיאה בעול עם הזולת

הנהגה זו מחייבת כל יהודי ויהודי להאיר פנים לכל אחד, להתעניין בשלום הזולת ולרצות בטובתו. כך ראינו אצל גדולי הדור - אף שהיו שקועים בעמל התורה, עם זאת נהגו בכבוד כלפי כל אחד ואחד.

אצל מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל ראינו בעליל מידה מופלאה זו.

סיפר רבי אהרן סימן טוב שליט"א, שהיה לו קרוב משפחה שעבד בנגרות. אותו נגר הוזמן לביתו של מרן זצ"ל להרכיב ספרייה חדשה. הוא עבד שעות ארוכות ולקראת ערב עצר מעט לנוח.

להפתעתו, הוא רואה את מרן זצ"ל נכנס לחדר ובידו מדף של ספרייה הנמצא מחוץ לבית. קם הנגר ושאל אותו: "רבינו, מה כבודו עושה? אני כבר אכניס את המדפים".

השיב לו מרן: "עבדת קשה יום שלם, ורצוני לעזור לך במעט להכניס את המדפים שעוד נותרו בחוץ".

פלא פלאות. מרן זצ"ל, שכל שנייה שלו הייתה מנוצלת לתורה, חשב על אותו נגר ולא חס על כבודו ומעמדו, אלא יצא לעזור לו במעט!

בדומה לכך מסופר בספר 'רבינו' לרבי אליהו שטרית הל"ו, שפעם אחת הגיע הרב ישראל יונה אל ביתו של מרן והסתכל בספרייה של רבינו. מרן הבחין שהוא מחפש ספר מסוים ושאלו איזה ספר הוא מחפש. השיב לו רבי ישראל שהוא מחפש ספר מסוים, אבל הוא כבר ימצא אותו דרך קטלוג הספרים שהיה שם. אך מרן זצ"ל קם מכיסאו, הלך לחדר השני והביא לו את הספר המבוקש.

איזו ענווה ונשיאה בעול עם הזולת!

מרן זצ"ל לא אמר לעצמו: אלמד תורה וחוץ מזה לא מעניין אותי כלום. לא זו דרכה של תורה! על האדם להסתכל גם על טובת הזולת ולשאת בעול עם חברו.

חייב אדם להיות שקוע בלימוד התורה הקדושה, אך בד בבד אין זה פוטר אותו מלפעול ולעשות למען הזולת - הן לשאת בעול, והן להאיר ולהזריח את אור הקדושה והטהרה. או אז, זוכה האדם שהקב"ה נותן לו את הכוחות והכלים לכך.

שר המשקים ושר האופים היושבים בבית האסורים יחד עם יוסף הצדיק, חולמים חלום ואינם יודעים את פתרונם. בבוקר רואה יוסף את פניהם שאינן כתמול שלשום ושואל אותם מדוע פניהם רעים היום.

יש להבין, מעורר הג"ר ראובן אלבו שליט"א (בספר 'משכני אחרין'): וכי מה אכפת לו ליוסף שלשני האנשים הללו אין היום מצב רוח? מה זה עניינם שהם זועפים? סביר להניח כי יוסף לא היה משעמם ביושבו בכלא. הוא ישב שם וחזר על התורה שלמד מאביו. הרי הפסוק אומר שיעקב אבינו אהב את יוסף "כי בן זקונים הוא לו", ואמרו חז"ל שיעקב לימדו את כל התורה שלמד בבית מדרשם של שם ועבר במשך 14 השנים שישב שם. אם כן, בכל השנים בהן ישב יוסף בבית האסורים הוא חזר על תורת אביו ושינן את כל אשר למד, ומה אכפת לו ליוסף אם שני הגויים הללו עצובים וזועפים? ובכלל, כיצד הוא שם לב לכך?

אך אם נתבונן בדבר נוכל להבין כיצד הגיע יוסף לאותה משרה רמה, עד שהפך להיות השליט על כל ארץ מצרים.

יוסף ביושבו בבית הסוהר התייחס בחביבות ובנועם לכל אלו שישבו איתו שם. מן הסתם, מדי בוקר כאשר היה פוגש את שר המשקים ושר האופים היה מחייך אליהם ודורש בשלומם, והם היו משיבים לו בחזרה.

והנה, באותו בוקר כאשר פגש אותם יוסף ודרש בשלומם, הם לא ענו לו כמו בכל יום. פניהם היו עצובות, וכיוון שחשו כי הוא מתעניין בשלומם מעומק הלב פתחו את לבם וסיפרו לו על החלום המוזר שכל אחד מהם חלם.

נמצא, כי כל הצלתו של יוסף ועלייתו לגדולה, שהתגלגלה לבסוף דרך שר המשקים, יסודה היה נעוץ באותה הנהגה של חיון והסברת פנים לכל אחד ואחד. יוסף הצדיק לא היה מסוגל לראות בן אדם עצוב עם פנים רעות. זה מנהיג אמיתי. מי שרוצה להיטיב עם כל בן אנוש, יהיה זה בן ברית או שאינו בן ברית.